

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра внутрішньої медицини №4

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,

д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ**

(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні

(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність: 222 Медицина

(код та найменування спеціальності)

Розробники:

Завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб,
д.мед.н., професор О.О. Якіменко;

Завідувач кафедри внутрішньої медицини №4,
д.мед.н., професор Н.А. Золотарьова;

Професор кафедри внутрішньої медицини №2,
д.мед.н., професор С.А. Тихонова;

Асистент кафедри внутрішньої медицини №4,
к.мед.н. О.В. Соломко.

Одеса
2020

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» складена на підставі освітньо-професійної програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 14).

Програму обговорено на засіданні кафедри внутрішньої медицини №4 «27» серпня 2020 р. (прот. № 1).

Завідувач кафедри, д.мед.н. проф. Золотарьова Н.А.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін «28» серпня 2020 р. (прот. №1).

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,

Завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Мацегора Н.А.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «08» 09 2020 р. (прот. № 1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» стосується поглибленого вивчення питань внутрішніх хвороб.

Програма навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» є поглиблене вивчення етики, методології, методів наукового дослідження, актуальних проблем внутрішніх хвороб.

Міждисциплінарні зв'язки: базуються на вивченні здобувачами нормальної та патологічної клінічної анатомії, клінічної хімії, загальної та клінічної патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, фармакології, загальної фармації та клінічної фармакології, пропедевтики внутрішніх хвороб, інфекційних хвороб, сімейної медицини, фтизіопульмонології, що передбачає інтеграцію з цими дисциплінами та формувати уміння застосовувати знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби»

1.1 Метою вивчення внутрішніх хвороб в межах професійної спеціалізації є глибоке оволодіння дисципліною для якісного виконання оригінального наукового дослідження та формування навичок і вмінь щодо викладання дисципліни.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Внутрішні хвороби» є:

- 1) здобути сучасні поглиблені знання з внутрішньої медицини та суміжних спеціальностей;
- 2) поглиблено вивчити етіологічні та патогенетичні фактори основних хвороб внутрішніх органів;
- 3) удосконалити навички опитування та фізикального обстеження пацієнтів із основними хворобами внутрішніх органів;
- 4) оволодіти вміннями виявляти типові та нетипові варіанти перебігу основних хвороб внутрішніх органів та їх ускладнень;
- 5) поглиблено вивчити рідкісні синдроми та захворювання внутрішніх органів;
- 6) поглиблено вивчити особливості перебігу захворювань органів дихання, травлення, ревматологічні, ендокринологічні хвороби при коморбідних та поліморбідних станах;
- 8) вміти формувати оптимальний план обстеження пацієнтів відповідно до стандартів надання спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги пацієнтам з основними хворобами внутрішніх органів обґрунтовувати застосування основних інвазивних та неінвазивних діагностичних методів і визначати показання та протипоказання для їх проведення, можливі ускладнення;
- 9) оволодіти вмінням диференційовано призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, проводити первинну та вторинну профілактику при основних хворобах внутрішніх органів;

- 10) відпрацювання навичок та вмінь проведення аналізу результатів клінічних досліджень та їх імплементації в практичну діяльність;
- 11) оволодіти вмінням організації та проведення навчальних занять,
- 12) здобуття навичок та вмінь навчально-методичної та виховної роботи;
- 13) набути навички застосування сучасних інформаційних технологій при викладанні внутрішньої медицини.

2. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми «Медицина» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (ОНМедУ, 2020), дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК 2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК 3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК 5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 7. Вміння планувати та управляти часом.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої

професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти.

СК 2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

СК 3. Здатність розробляти та управляти науковими проектами у сфері медицини.

СК 4. Здатність обирати методи та критерії оцінки досліджуваних феноменів та процесів в галузі медицини відповідно до цілей та завдань наукового проекту.

СК 5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК 6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК 7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК 8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК 9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

СК 10. Організовувати та реалізовувати педагогічну діяльність у вищій медичній освіті, керувати науково-педагогічним (науковим) колективом.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.

ПРН 2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.

ПРН 3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН 4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення.

ПРН 5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН 6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН 7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини.

ПРН 8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.

ПРН 9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН 10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН 11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослі-

дження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН 12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН 13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

ПРН 14. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.

ПРН 15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН 16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН 17. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

2.1. Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.
2. Демонструвати знання методології дослідження в цілому і методів певної сфери наукових інтересів, зокрема.
3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.
4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини, насамперед, внутрішньої медицини, та визначати шляхи їх вирішення.
5. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.
6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.
7. Розробляти дизайн та план наукового дослідження, використовуючи відповідні методи дослідження в галузі медицини, внутрішньої медицини, зокрема.
8. Виконувати та вдосконалювати сучасні методики дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності.
9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.
10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній та практиці, освітньому процесі та суспільстві.
11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.
12. Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.
13. Управляти роботою колективу студентів, колег, міждисциплінарної команди.

14. Організовувати навчання учасників освітнього процесу при виконанні наукової та освітньої діяльності та впливати на їх соціальний розвиток.
15. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.
16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, дотримуватися наукової етики.
17. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

3. Інформаційний обсяг дисципліни

Навчальна дисципліна «Внутрішні хвороби» складається з 12 кредитів ЄКТС (360 годин): лекцій – 10, практичних занять – 150, СР – 200.

Структура навчальної дисципліни (для денної та заочної форми навчання)

Тема	Лекції	Практичні заняття	СР
	години	години	години
Змістовий модуль 1.			
Ведення пацієнтів в клініці пульмонології			
1. Ведення пацієнтів з типовим та атиповим бронхообструктивним синдромом.	2	6	6
2. Ведення пацієнтів з синдромом легеневого інфільтрату. Госпітальні та негоспітальні пневмонії.		4	6
3. Ведення пацієнта з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції.		6	8
4. Ведення пацієнта з кровохарканням. Ведення пацієнта з дихальною недостатністю.		6	6
5. Ведення пацієнта з синдромом випоту в плевральну порожнину.		4	8
6. Ведення пацієнта з дифузним ураженнями легень.		4	6
Змістовий модуль 2.			
Основні симптоми та синдроми в ревматологічній клініці			
1. Ведення пацієнта з кістково-м'язовим болем. Біль у спині та кінцівках.	2	4	8
2. Ведення пацієнта з суглобовим синдромом.	2	4	8
3. Ведення пацієнтів з васкулітами.		6	8
Змістовий модуль 3.			
Основні симптоми та синдроми в гастроентерологічній клініці			
1. Ведення пацієнтів з хронічною кишковою диспепсією.		6	6

2. Ведення пацієнтів з шлунковою диспепсією.		4	6
3. Ведення пацієнта з жовтяницею.		4	6
4. Ведення пацієнтів з портальною гіпертензією.	2	4	6
5. Ведення пацієнтів з гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом.		6	6
Змістовий модуль 4.			
Основні симптоми та синдроми в ендокринологічній клініці			
1. Ведення пацієнтів з хронічними ускладненнями цукрового діабету.		6	6
2. Ведення пацієнтів з синдромом зобу		4	6
3. Ведення пацієнтів з метаболічним синдромом		4	6
Змістовий модуль 5.			
Основні симптоми та синдроми в нефрологічній клініці			
1. Ведення пацієнтів з сечовим синдромом.		4	8
2. Ведення пацієнтів з набряковим синдромом. Нефротичний синдром.	2	8	8
3. Ведення пацієнтів з хронічною хворобою нирок.		8	8
Змістовий модуль 6.			
Основні симптоми та синдроми в гематологічній клініці			
1. Ведення пацієнта з анемічним синдромом.		6	6
2. Ведення пацієнта з лейкемоїдними реакціями та лейкемією.		6	8
3. Ведення пацієнта з різними типами геморагічного синдрому.		6	8
4. Ведення пацієнта з лімфоаденопатією.		4	8
Змістовий модуль 7.			
Невідкладні стани в пульмонології та алергології			
1. Ведення пацієнта з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення пацієнта з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом.		6	10
2. Ведення пацієнта тяжкою бронхообструкцією.		4	6
3. Невідкладна допомога пацієнтам з анафілактичним шоком та набряком Квінке		4	6
Змістовий модуль 8.			
Невідкладні стани в кардіоревматології			
1. Ведення пацієнта з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень.		6	6
2. Ведення пацієнта з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика надання медичної допомоги при раптовій серцевій смерті.		6	6
Разом:	10	150	200

4. Теми лекцій та практичних занять

4.1. Тематичний план лекцій

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин
1.	Ревматоїдний артрит. Класифікація. Клінічні варіанти перебігу. Сучасні стандарти діагностики та лікування.	2
2.	Системні захворювання сполучної тканини. Класифікація. Етіопатогенез. Клінічні варіанти перебігу. Сучасні стандарти діагностики та лікування.	2
3.	Гломерулнефрити та нефротичний синдром. Класифікація. Етіопатогенез. Клінічні варіанти перебігу. Сучасні стандарти діагностики, лікування та профілактики.	2
4.	Хронічне обструктивне захворювання легень. Клінічні варіанти перебігу. Сучасні стандарти діагностики та лікування.	2
5.	Хронічні гепатити. Цирози печінки. Клінічні варіанти перебігу. Сучасні стандарти діагностики та лікування.	2
	РАЗОМ	10

4.2. Тематичний план практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ведення пацієнтів з типовим та атиповим бронхообструктивним синдромом.	6
2	Ведення пацієнтів з синдромом легеневого інфільтрату. Госпітальні та негоспітальні пневмонії.	4
3	Ведення пацієнта з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції.	6
4	Ведення пацієнта з кровохарканням. Ведення пацієнта з дихальною недостатністю.	6
5	Ведення пацієнта з синдромом випоту в плевральну порожнину.	4
6	Ведення пацієнта з дифузним ураженнями легень.	4
7	Ведення пацієнта з кістково-м'язовим болем. Біль у спині та кінцівках.	4
8	Ведення пацієнта з суглобовим синдромом.	4
9	Ведення пацієнтів з васкулітами.	6
10	Ведення пацієнтів з хронічною кишковою диспепсією.	6
11	Ведення пацієнтів з шлунковою диспепсією.	4
12	Ведення пацієнта з жовтяницею.	4
13	Ведення пацієнтів з портальною гіпертензією.	4
14	Ведення пацієнтів з гепатомегалією та гепато-лієнальним синдромом.	6
15	Ведення пацієнтів з хронічними ускладненнями цукрового діабету.	6
16	Ведення пацієнтів з синдромом зобу.	4
17	Ведення пацієнтів метаболічним синдромом.	4
18	Ведення пацієнтів з сечовим синдромом.	4
19	Ведення пацієнтів з набряковим синдромом. Нефротичний синдром.	8
20	Ведення пацієнтів з хронічною хворобою нирок.	8
21	Ведення пацієнта з анемічним синдромом.	6
22	Ведення пацієнта з лейкомоїдними реакціями та лейкемією.	8
23	Ведення пацієнта з різними типами геморагічного синдрому.	8
24	Ведення хворого з лімфаденопатією.	8
25	Ведення пацієнта з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення пацієнта з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом.	10
26	Ведення пацієнта тяжкою бронхообструкцією.	6
27	Невідкладна допомога пацієнтам з анафілактичним шоком та набряком Квінке.	6
28	Ведення пацієнта з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення пацієнта з серцевою астмою та набряком легень.	6
29	Ведення пацієнта з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика надання	6

	медичної допомоги при раптовій серцевій смерті.	
Разом:		150

5. Самостійна робота

Тематичний план самостійної роботи слухача (СРС)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичного заняття (ПЗ) за темою №1 «Ведення пацієнта з типовим і атиповим бронхообструктивним синдромом». Відпрацювання вміння трактування даних спірографії та провокаційних проб з В-агоністом у пацієнтів з бронхообструктивним синдромом.	6
2	Підготовка до практичного заняття за темою №2 «Ведення пацієнтів з синдромом легеневого інфільтрату. Госпітальні та негоспітальні пневмонії». Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної порожнини в двох проекціях за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (загального та мікробіологічного дослідження харкотиння).	6
3	Підготовка до практичного заняття за темою №3 «Ведення пацієнта з лихоманкою невизначеного генезу. Ураження органів і систем при ВІЛ-інфекції.» Удосконалення трактування рентгенологічного дослідження органів грудної клітки, ультразвукового дослідження органів черевної порожнини за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, бактеріологічний посів крові, ANA, ds-DNA,).	8
4	Підготовка до практичного заняття за темою №4 «Ведення пацієнта з кровохарканням, дихальною недостатністю». Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної порожнини за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (коагулограма та Д-димер). Удосконалення трактування даних ЕхоКГ за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (газів артеріальної і венозної крові).	6
5	Підготовка до практичного заняття за темою №5 «Ведення пацієнта з синдромом випоту в плевральну порожнину ». Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної порожнини за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (біохімічного, цитологічного, мікробіологічного аналізу мокрот, плевральної рідини).	8
6	Підготовка до практичного заняття за темою №6 «Ведення пацієнта з дифузним ураженнями легень». Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної порожнини за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (біохімічного, цитологічного, мікробіологічного аналізу мокрот, плевральної рідини).	6

7	Підготовка до практичного заняття за темою №7 «Ведення пацієнта з кістково-м'язовим болем. Біль у спині та кінцівках». Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження хребта, органів грудної клітки та сакроілеальних з'єднань за темою. Удосконалення трактування результатів лабораторних методів дослідження (показники імунного статусу, HLA-B27, КФК	8
8	Підготовка до практичного заняття за темою №8 «Ведення пацієнта з суглобовим синдромом». Удосконалення трактування даних променевого дослідження суглобів за темою. Удосконалення трактування результатів лабораторних методів дослідження (аналіз синовіальної рідини, загальний аналіз крові, гострофазові показники крові, сечова кислота, РФ, анти-ЦЦП, ANA, ds-DNA).	8
9	Підготовка до практичного заняття за темою №9 «Ведення пацієнтів з васкулітами». Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (загальний аналіз крові, коагулограма, PANCA, CANCA).	8
10	Підготовка до практичного заняття за темою №10 «Ведення пацієнтів з хронічною кишковою диспепсією». Удосконалення трактування даних ендоскопічного дослідження травного тракту (колоноскопія) за темою. Удосконалення трактування результатів дихальних тестів (з 13С-сечовиною, 13С-тригліцеридами, 13С-крохмалем, 13С-лактозою та водневого тесту з глюкозою і лактулозою). Удосконалення трактування даних фекальної еластази-1.	6
11	Підготовка до практичного заняття за темою №11 «Ведення пацієнта з шлунковою диспепсією». Удосконалення трактування даних ендоскопічного дослідження травного тракту (ЕФГДС) за темою. Удосконалення трактування даних дослідження секреторної функції шлунку (топографічна експрес рН-метрія). Удосконалення трактування результатів біохімічного дослідження крові (загальний білок крові та його фракції, трансамінази сироватки крові, загальний білірубін та його фракції, лужна фосфатаза, альфа-амілаза, ГГТП).	6
12	Підготовка до практичного заняття за темою №12 «Ведення пацієнта з жовтяницею». Удосконалення трактування даних багатомоментного дуоденального зондування та мікроскопічного і біохімічного дослідження жовчі. Удосконалення трактування даних ультразвукового дослідження печінки, жовчного міхура і жовчовивідних шляхів за темою.	6
13	Підготовка до практичного заняття за темою №13. «Ведення пацієнтів з портальною гіпертензією». Удосконалення трактування даних ендоскопічного дослідження травного тракту (ЕФГДС) за темою.	6
14	Підготовка до практичного заняття за темою №14. «Ведення пацієнтів з гепатомегалією та гепато-лієнальним синдромом». Удосконалення трактування результатів біохімічного дослідження крові (загальний білірубін та його фракції, альбумін, трансамінази сироватки крові, загальний білок крові та його фракції, лужна фосфатаза, альфа-амілаза, ГГТП). Удосконалення трактування даних ультразвукового дослідження орга-	6

	нів черевної порожнини за темою.	
15	Підготовка до практичного заняття за темою №15 «Ведення пацієнтів з хронічними ускладненнями цукрового діабету». Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (глікемічного профілю, рівня глікованого гемоглобіну, кетонових тіл у крові та сечі, мікроальбумінурії); Оцінити діагностичну цінність офтальмоскопії, визначення швидкості клубочкової фільтрації.	6
16	Підготовка до практичного заняття за темою №16 «Ведення пацієнтів з синдромом зоба». Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (рівня ТТГ, Т4, Т3, АТПО, антитіл до рецепторів ТТГ, антитіл до тиреоглобуліну, йодурії).	6
17	Підготовка до практичного заняття за темою №17 «Ведення пацієнтів з метаболічним синдромом». Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (глікемічного профілю, показників ліпідограми, сечової кислоти);	6
18	Підготовка до практичного заняття за темою №18 «Ведення пацієнтів з сечовим синдромом». Удосконалення трактування даних променевих досліджень органів сечовивідної системи за темою. Удосконалення трактування результатів лабораторних методів дослідження (загальний аналіз сечі, аналіз сечі за Нечипоренко і Зимницьким, мікробіологічне дослідження сечі, креатинін, швидкість клубочкової фільтрації, сечовина, сечова кислота крові).	8
19	Підготовка до практичного заняття за темою №19 «Ведення пацієнтів з набряковим синдромом». Удосконалення трактування результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, електроліти, сечовина, креатинін, швидкість клубочкової фільтрації, ЕКГ, ЕхоКС).	8
20	Підготовка до практичного заняття за темою №20 «Ведення пацієнтів з хронічною хворобою нирок». Удосконалення трактування результатів лабораторних методів дослідження (загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, електроліти, сечовина, креатинін, швидкість клубочкової фільтрації).	8
21	Підготовка до практичного заняття за темою №21 «Ведення пацієнта з анемічним синдромом» Повторення методики визначення групи крові. Повторення методики переливання компонентів крові та кровозамінників. Удосконалення трактування загального аналізу крові, пунктату кісткового мозку та трепанобіопсії. Удосконалення трактування показників обміну заліза в сироватці сироватки крові.	6
22	Підготовка до семінарського заняття за темою №22 «Ведення пацієнта з лейкоємійними реакціями та лейкомією». Удосконалення трактування загального аналізу крові, пунктату кісткового мозку.	8
23	Підготовка до практичного заняття за темою №23 «Ведення пацієнта з різними типами геморагічного синдрому». Удосконалення трактування загального аналізу крові та коагулограми.	8

24	Підготовка до практичного заняття за темою №24 «Ведення пацієнта з лімфаденопатією». Удосконалення трактування загального аналізу крові, пунктату кісткового мозку. Удосконалення трактування даних цитологічного дослідження біоптату лімфатичного вузла.	8
25	Підготовка до практичного заняття за темою №25 «Ведення пацієнта з тяжкою негоспітальною та госпітальною пневмонією. Ведення пацієнта з тотальним плевральним випотом та пневмотораксом.». Удосконалення трактування даних ФЗД. Удосконалення трактування даних рентгенологічного дослідження органів грудної порожнини за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (газів артеріальної і венозної крові та показників кислотно-основного стану крові).	10
26	Підготовка до практичного заняття за темою №26 «Ведення пацієнта з тяжкою бронхообструкцією». Удосконалення методики реєстрації та інтерпретації рентгенографії, пікфлуометрії.	6
27	Підготовка до практичного заняття за темою №27 «Невідкладна допомога пацієнтам з анафілактичним шоком та набряком Квінке». Удосконалення методики реєстрації та інтерпретації ЕКГ та Ехо-КГ за темою.	6
28	Підготовка до практичного заняття за темою №28 «Ведення пацієнта з ускладненим гіпертонічним кризом. Ведення хворого з серцевою астмою та набряком легень.». Удосконалення методики вимірювання артеріального тиску та інтерпретації отриманих даних.	6
29	Підготовка до практичного заняття за темою №29 «Ведення пацієнта з тромбоемболією легеневої артерії. Тактика лікування при раптовій серцевій смерті». Удосконалення трактування даних Ехо-КГ і рентгенологічного дослідження органів грудної порожнини за темою. Удосконалення трактування даних лабораторних методів дослідження (коагулограми, газів артеріальної і венозної крові та показників кислотно-основного стану крові).	6
РАЗОМ		200

6. Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає:

- оволодіння сучасними методами дослідження в діагностичних відділеннях та клінічних лабораторіях клінічних баз кафедр, науково-дослідних лабораторіях ОНМедУ;
- виконання особистого наукового дослідження, підготовка до друку тез, статей, виступи на науково-практичних конференціях.

7. Завдання для самостійної роботи

Підготовка відповідей на теоретичні питання за темами ПЗ. Курація тематичних пацієнтів, участь в клінічних обходах, консилиумах, клініко-летальних комісіях.

8. Методи навчання

У процесі проведення лекційних та ПЗ передбачається застосування таких методів навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- складання графічних схем;
- розв'язання ситуаційних клінічних задач;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- виконання письмових завдань;
- індивідуально-контрольна співбесіда;
- тести контролю знань.

9. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється на ПЗ відповідно до сформульованих завдань з кожної теми. Навчальна діяльність аспірантів (пошукувачів) контролюється на ПЗ під час поточного контролю відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної роботи викладача зі слухачем. При оцінюванні навчальної діяльності перевага надається стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок та вмінь в умовах, що наближені до реальних.

При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність слухачу виставляються оцінки за 4-бальною традиційною шкалою.

Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних клінічних задач, виписування рецептів, визначення належності препаратів до фармакологічної групи згідно міжнародної класифікації, затверджені покази до застосування; аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і парамет-

рів, що характеризують зміни функції організму людини під впливом препаратів.

Оцінювання самостійної роботи слухачів здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті, а також на підсумковому контролі (іспиті).

Оцінка успішності з дисципліни є рейтинговою і виставляється за 200 бальною шкалою і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковим контролем з дисципліни «Внутрішні хвороби» є іспит.

До іспиту допускаються тільки ті студенти, які не мають академічної заборгованості і мають середній бал за поточну навчальну діяльність не менше 3,50, а також успішно пройшли контроль практичних навичок об'єктивного обстеження хворого, проводиться в останній тиждень циклу.

Форма і місце проведення іспиту є стандартизованими і фіксуються в протоколі засідання кафедри до початку навчального року.

Регламентує протокол іспиту:

- Інтерпретація даних лабораторно-інструментальних досліджень: вміння інтерпретувати загальні та спеціальні біохімічні показники крові при різних нозологіях; вміння розшифрувати дані ЕКГ; інтерпретувати дані протоколів Ехо-КС; вміння оцінювати дані рентгенографії, спірометрії, пікфлоуметрії, коронарографії та ін.
- Демонстрація практичних навичок на муляжах.

11. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми.

Оцінка за дисципліну є середнім арифметичним двох складових (розраховується як число, округлене до двох знаків після коми, наприклад, 4,76):

- 1) середній поточний бал як середнє арифметичне всіх поточних оцінок;
- 2) традиційна оцінка за іспит.

Отриманий середній бал за дисципліну конвертується в оцінку за 200-бальною шкалою шляхом помноження середнього арифметичного на 40.

Шкала оцінювання рівня опанування дисципліни

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
185 - 200	Відмінно	5
151 – 184	Добре	4
120 – 150	Задовільно	3
<120	Незадовільно	2

12. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Внутрішні хвороби».
2. Лекції з дисципліни (тексти, презентації, відео лекції).
3. Методичні розробки для аспірантів (пошукувачів) для практичних занять.
4. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь аспірантів.
5. Підручники та навчальні посібники.
6. Наукові роботи професорсько-викладацького складу кафедри та інших дослідників.
7. Збірник тестових завдань; електронний банк тестових завдань, ситуаційні завдання у складі методичних розробок для студентів.
8. Алгоритми виконання основних практичних навичок та вмінь.

13. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Передерій В.Г. Основи внутрішньої медицини: підручник. Том 2. Захворю-

вання системи кровообігу. Ревматичні хвороби. Захворювання нирок. Загальні питання внутрішньої медицини / Передерій В.Г., Ткач С.М. – Вінниця:Нова книга. 2018. – 640 с.

2. Передерій В.Г. Основи внутрішньої медицини: підручник. Том 3. Диференціальний діагноз і ведення хворих у клініці внутрішньої медицини. Гострі та невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини / В.Г.Передерій, С.М.Ткач – Вінниця:Нова книга. 2018. – 640 с.

3. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / За ред. проф. В.М. Коваленка, проф. М.І. Лутая, проф. Ю.М.Сіренка. – К.: МОРІОН, 2020. - 240 с.

4. Скибчик В.А. Практичні аспекти сучасної кардіології. Видання 2. Доповнене. Навчальний посібник / В.А.Скибчик, Т.М.Соломенчук.-Львів:Мс.2019.- 416 с.

5. Невідкладна допомога в кардіології. Навчальний посібник // за ред. Долженко М.М.- К. Наукова думка. - 2018. – 412 с

6. Внутрішні хвороби: нац. підручник. у 2 частинах. Ч 1. Розділи 1-8 /Л.В.Глушко, С.Ф.Федоров, І.М. Скрипник, М.М.Островський // за ред. Л.В.Глушка-К.:Медицина. 2019. - 680 с.

7. Internal medicine :Part 1 and Part 2: textbook for English-speaking students of higher medical schools / ed. by M. A. Stanislavchuk, V. K. Sierkova. - Vinnytsya : Nova Knyha, 2019. - P. 1 : Cardiology. Rheumatology. Hematology. - 407 p.

8. Мостовий Ю.М. Сучасні класифікації і стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Вінниця, 2019. – С. 11 – 62.

9.Ревматологія: навч. посіб. / В. Г. Псарьова, Н. М. Кириченко, О. С. Погорелова [та ін.] ; за заг. ред. Л. Н. Приступи, Г. А. Фадєєвої. - Суми : СумДУ, 2019. - 235 с.

10. Внутрішня медицина: Ревматологія: навчальний посібник (ВНЗ післядипломної освіти) /В.Є.Кондратюк, М.Б.Джус. - К.:Медицина. 2017. - 272 с.

11. Діагностика та лікування ревматичних захворювань: навчальний посібник / А.С. Свінціцький.- К.: Видавничий дім Медкнига, 2017.–372 с.

12. Нефрологія: Національний підручник / Пиріг Л.А., Іванов Д.Д., Таран О.І. та ін. 2014- 316 с.

13. Гастроентерологія. Підручник: У 2 Т. -Т.1 / за ред. проф Н.В Харченко., О.Я. Бабака. -Кіровоград: Поліум, 2016. - 488 с.

14. Гастроентерологія. Підручник: У 2 Т. -Т.2 / за ред. проф Н.В Харченко., О.Я. Бабака. -Кіровоград: Поліум, 2017. – 432 с.

15. Ендокринологія. Підручник. / за ред Ю. І. Комісаренко, Г. П. Михальчишин. Вінниця: Нова книга, 2020. - 536 с.

16. Гематологія. Навчальний посібник/ О.О.Гуцаленко. Полтава: Верстка, 2012. — 696 с.

Допоміжна:

1. Davidson's Principles and Practice of Medicine 23rd Edition. Editors: Stuart Ralston, Ian Penman, Mark Strachan Richard Hobson. Elsevier. - 2018. – 1440 p.

2. Family Medicine in 3 books. Book 2. Symptoms and syndromes in clinical course of Internal Diseases. / edited by O.M.Hyrina, professor L.M.Pasiyeshvili. Медицина, 2018. - 376 p.
3. Harrison's Principles of Internal Medicine Self-Assessment and Board Review, 19th Edition by Stephen L. Hauser, Charles Wiener, Anthony S. Fauci, Cynthia Brown and Dennis L. Kasper. 2017. 672 p.
4. The Johns Hopkins Internal Medicine Board Review : Certification and Recertification by Redonda Miller, Bimal Ashar, Stephen Sisson and Johns Hopkins Hospital. 2015. 720 p.
5. Функціональна діагностика / О.Жарінов, Ю.Іванів, В.Куць.- К.: Четверта хвиля.-2018.-732 с.
6. Фармакологія: підручник для студ. мед. ф-тів / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І. [та ін.]; за ред. проф. І.С.Чекмана. – Вид. 4-те. – Вінниця: Нова книга, 2017. – 784 с.
7. Rheumatology: Principles and Practice. Ed.by S. Princeton. HAYLE MEDICAL, 2019. 248 p.
8. Rheumatology Secrets, 4th edition. Ed.by S.G. West, J. Kolfenbach. Elsevier, 2020. 744 p.
9. Клініко-діагностичне значення імунологічних тестів при ревматичних хворобах. Навчальний посібник. За ред. В.М. Коваленка, Н.М. Шуби – Видавництво ТОВ «Прометей», 2017. – 105 с.
10. Лікування клапанних вад серця. Посібник В.М. Коваленко, О.Г. Несукай 2017. 64с.
11. Гематология: национальное руководство [Текст] / под ред. О. А. Рукавицына. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 776 с.
12. Анемии / под ред. О.А. Рукавицына. [Текст] - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 57 с. 24. Анемии: краткое руководство / под ред. акад. РАН Н.А. Мухина. [Текст] - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. - 120 с.
13. Изменения системы крови в клинической практике / А.Н. Богданов, С.В. Волошин, Т.Г. Кулибаба. [Текст] - Фолиант. - 2017. - 172 с.
14. Електрокардіографічна діагностика і лікування в невідкладній кардіології / В.А. Скибчик, Я.В. Соломенчук. 2-ге доповнене видання. – Л:Простір-М, 2016. – 164с
15. Европейское руководство по неотложной кардиологии / ред. М. Тубаро, П. Вранкс; пер. с англ. под ред. Е. В. Шляхто. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 960 с.
16. Клиническая интерпретация рентгенограммы легких: справочник / М. Дарби [и др.]; пер. с англ. под ред. В. Н. Трояна. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 216 с.
17. Клиническая электрокардиография по Голдбергеру / А. Л. Голдбергер, З. Д. Голдбергер, А. Швилкин; пер. с англ. под ред. Ю. В. Фурменковой. – 2-е изд. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 280 с.
18. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Рошнін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. 3-є вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 960 с.
- Клініко-діагностичне значення імунологічних тестів при ревматичних хворо-

бах: навч. посібник / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: ТОВ «Прометей», 2017. – 105 с

19. Нефрология. Клинические рекомендации / под ред. Е. М. Шилова, А. В. Смирнова, Н. Л. Козловской. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 816 с.

20. Ревматические заболевания. В 3 т. Т. II. Заболевания костей и суставов: руководство / под ред. Джона Х. Клиппела, Джона Х. Стоуна, Лесли Дж. Кроффорд, Пейшенс Х. Уайт; пер. с англ. под ред. Е. Л. Насонова, В. А. Насоновой, Ю. А. Олюнина. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 520 с.

21. Функциональная и топическая диагностика в эндокринологии: руководство для врачей / С. Б. Шустов [и др.]. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 272 с.

22. Функциональные расстройства желудочно-кишечного тракта. Практический подход на основе клинического опыта / под ред. Б. Е. Лэйси, М. Д. Кроуэлла, Дж. К. ДиБайза; пер. с англ. под ред. С. В. Демичева. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 352 с. 107. 108. Хроническое легочное сердце / Л. Ф. Коноплева, Д. А. Решотько. – К.: Книга-плюс, 2017. – 160 с.

23. Хронічне обструктивне захворювання легень / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] / [Ю. І. Фещенко, В. К. Гаврисюк, О. Я. Дзюблик та ін.] // Національна академія медичних наук України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ifp.kiev.ua/ftp1/metodd/doc/nastanova_hozl_2020.pdf.

24. Бронхіальна астма / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] / [Ю. І. Фещенко, Л. О. Яшина, Д. М. Бойко та ін.] // Національна академія медичних наук України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://amnu.gov.ua/wp-content/uploads/2020/files/05-2020/END-NASTANOVA.pdf>.

25. Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антибактеріальна терапія та профілактика / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Уніфікований протокол надання медичної допомоги дорослим хворим на негоспітальну пневмонію. – К.: НАМНУ, 2016. – 108 с.

26. Акісальний спонділоартрит. / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] // ДЕЦМОЗУ, Асоціація Ревматологів України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_akss.pdf

27. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] // ДЕЦМОЗУ, Асоціація Гастроентерологів України. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2017_akn_gerh.pdf

28. Остеоартроз / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] // ДЕЦМОЗУ, Асоціація Ревматологів України, Асоціація Травматологів України – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_osteo.pdf

29. Тромбоемболія легеневої артерії / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] // ДЕЦМОЗУ–2014. – Режим доступу до ресурсу:

cy: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_tla.pdf

30. Цироз печінки та його ускладнення / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] // ДЕЦМОЗУ, Асоціація Гастроентерологів України –2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/akn_tsp.pdf

31. Геморагічний васкуліт / Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах [Електронний ресурс] // ДЕЦМОЗУ, ГС «Українська Академія Педіатричних спеціальностей» Медична мережа «Добробут»–2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://med-expert.com.ua/journals/wp-content/uploads/2020/12/13-1.pdf>

32. Рекомендації Асоціації кардіологів України з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності (2017) / Л.Г. Воронков, К.М. Амосова, Г.В. Дзяк [та ін.] // Серцева недостатність та коморбідні стани. – 2017. – №1. – Дод. №1. – С. 1-64.

33. Наказ МОЗ України №384 від 24.05.2012 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Артеріальна гіпертензія».

34. Наказ МОЗ України № 1118 від 21.12.2012 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Цукровий діабет II типу».

35. Наказ МОЗ України №600 від 03.08.2012 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Диспепсія».

36. Наказ МОЗ України №555 від 27.06.2013 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної «Хронічне обструктивне захворювання легень».

37. Наказ МОЗ України №868 від 08.10.2013р. „Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма»

38. Наказ МОЗ України №866 від 08.10.2013 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Неходжкінські лімфоми та лімфома Ходжкіна».

39. Наказ МОЗ України № 263 від 11.04.2014 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Алкогольний гепатит».

40. Наказ МОЗ України №387 від 04.06.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Рак легені».

41. Наказ МОЗ України №499 від 16.07.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям «Гострі респіраторні інфекції».

42. Наказ МОЗ України №620 від 04.09.2014 року «Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги (УКПМД) дорослим «Туберкульоз».

43. Наказ МОЗ України №634 від 08.09.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Саркоїдоз».

44. Наказ МОЗ України №1039 від 31.12.2014 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги Ко-інфекції Туберкульоз/ВІЛ інфекція/СНІД.
45. Наказ МОЗ України № 613 від 03.09.2014 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Пептична виразка шлунка та дванадцятипалої кишки у дорослих».
46. Наказ МОЗ України 06.11.14 р. № 826 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Алкогольний гепатит».
47. Наказ МОЗ України 06.11.14 р № 826 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Аутоімунний гепатит».
48. Наказ МОЗ України 06.11.14 р № 826 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Неалкогольний стеатогепатит».
49. Наказ МОЗ України 02.11.2015 № 709 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Залізодефіцитна анемія».
50. Наказ МОЗ України від 02.11.2015 № 711 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Хронічний мієлоїдний лейкоз».
51. Наказ МОЗ України 11.02.2016 № 90 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Запальні захворювання кишківника».
52. Наказ МОЗ України 11.02.2016 №89 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Лікування хворих ХХН V стадії».
53. Наказ МОЗ України від 12.05.2016 №439 «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Хронічний лімфоїдний лейкоз».
54. Наказ МОЗ України №327 від 03.06.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».
55. Наказ МОЗ України №916 від 30.12.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».
56. Наказ МОЗ України №614 від 21.06.2016 «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) «Легенева гіпертензія у дорослих»
57. Наказ МОЗ України №723 від 15.07.2016 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Муковісцидоз».
58. Наказ МОЗ України №1269 від 05.06.2019 "Екстрена медична допомога. Догоспітальний етап"

Інформаційні ресурси:

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Рекомендації Української Асоціації Кардіологів
<https://strazhesko.org.ua/metodichni-rekomendatsiyi/>
3. Сайт Європейського Товариства Кардіологів <https://www.escardio.org/>

4. Ресурс по прогнозированию межлекарственных взаимодействий (основан на инструкциях FDA, на английском языке) URL: [**http://www.drugs.com**](http://www.drugs.com)
5. Ресурс лікарських засобів «Компендіум» [**http://compendium.com.ua**](http://compendium.com.ua)
6. Державний Експертний Центр МОЗ України (Накази МОЗ) [**http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/**](http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/)
[**https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_152_nakaz_ihs.pdf**](https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2019/11/2016_152_nakaz_ihs.pdf)
7. Рекомендації Всеукраїнської Асоціації Ревматологів [**https://rheumahub.org.ua/**](https://rheumahub.org.ua/)
8. Сайт Європейської антиревматичної ліги (EULAR) ([**https://www.eular.org/recommendations_management.cfm**](https://www.eular.org/recommendations_management.cfm))
9. Рекомендації Американського Колледжу Ревматологів (ACR) [**https://www.rheumatology.org/Annual-Meeting**](https://www.rheumatology.org/Annual-Meeting)
10. Up To Date [**http://www.uptodate.com**](http://www.uptodate.com)
11. BMJ Clinical Evidence [**http://clinicalevidence.bmj.com**](http://clinicalevidence.bmj.com)
12. Medscape from WebMD [**http://www.medscape.com**](http://www.medscape.com)
13. National Guideline Clearinghouse [**https://www.guideline.gov/**](https://www.guideline.gov/)
14. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) [**https://www.cdc.gov/**](https://www.cdc.gov/) The Cochrane Collaboration
15. The Cochrane Library [**http://www.cochrane.org/**](http://www.cochrane.org/)
16. Clinical Knowledge Summaries (CKS) [**http://prodigy.clarity.co.uk/**](http://prodigy.clarity.co.uk/)
17. The Finnish Medical Society Duodecim [**https://www.duodecim.fi/**](https://www.duodecim.fi/)
18. The Association of the Scientific Medical Societies in Germany [**http://www.awmf.org**](http://www.awmf.org)
19. The French National Authority for Health [**http://www.has-sante.fr/**](http://www.has-sante.fr/)
20. National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) [**https://www.nice.org.uk/**](https://www.nice.org.uk/)
21. Canadian Medical Association InfoBase (CMA InfoBase: Clinical Practice Guidelines (CPGs)) [**http://www.cma.ca/**](http://www.cma.ca/)
22. The National Health and Medical Research Council (NHMRC) [**https://www.nhmrc.gov.au**](https://www.nhmrc.gov.au) Royal College of Physicians [**https://www.rcplondon.ac.uk/**](https://www.rcplondon.ac.uk/)
23. AMA (American Medical Association) [**https://www.ama-assn.org/**](https://www.ama-assn.org/) American Academy of Family Physicians [**http://www.aafp.org/home.html**](http://www.aafp.org/home.html)
24. National Comprehensive Cancer Network [**https://www.nccn.org/**](https://www.nccn.org/)
25. The European Society for Medical Oncology [**http://www.esmo.org/**](http://www.esmo.org/)
26. Український кардіологічний портал [**http://ukrcardio.org/**](http://ukrcardio.org/)